

Vestmannen.

Nr. 3

Bergen 20. mars 1986

2. årgang

20 års slit i armod i Vestlandske Teaterlag Men no kjem Hordaland Teater, eit av dei glededelege resultat

Vestlandske Teaterlag er vorte eit umgrep. Arbeidet hev vore drive og vert framleis drive av idealistar som ikkje tenker på løn og tariffavtalar. Og mykje av innsatsen er av det slaget som berre dei i den indre krinsen kjenner til. Teaterlaget vart skipa 7. desember 1967. Det nærmar seg soleis 20 år, og det er mange som hev teke trauste tak og gjort lønlaukt arbeid i desse åri. Men resultatet er det kome av strevet. Amatørteaterarbeidet

hev vore i stor framgang, Teaterlaget hev skaffa instruktørar til grupper som sette opp skodespel, Bømloteatret med Mostraspelet er eitt av mange glededelege resultat. Sogn og Fjordane Teater hadde kanhenda ikkje vorte ein realitet utan det grunnleggjande arbeidet som Vestlandske Teaterlag hev stade for.

Vestmannalaget vilde gjerne få ei yversyn yver

Til side 5

Føremonleg frå Postsparebanken

Postsparebanken tok nyleg i bruk ordet **føremonleg** i ei lysing. I same lysing på bokmål skreiv banken **fordelaktig**.

Av uklåre grunnar gjekk avisa Sunnmørsposten til Språkrådet og spurte kva dei skulde meina um dette ordet som dei ikkje hadde sett før. Språkrådkonsulenten fann ikkje ordet i skriftene der i huset, og av grunnar som heller ikkje er klåre meinte konsulenten difor at slike nyord ikkje høyrd heime i annonsar.

Ei rad andre ord vart nemnde, i seg sjølv gode nok: **Lønsam, rekingssvarande, brukande, framifrå, gagnleg**. Det undrar oss lite at det frå nett dette hald vart fortalt at ordet fordelaktig «kan brukast på nynorsk også no».

Men kva er i vegen med føremonleg?

Språkrådkonsulenten nemner, som sant er, at ordet er eit språkleg rett laga adjektiv av substantivet føremon (fyremun). Ordet gjev ingen misklang i våre øyro, og me skundar oss med å fortelja at so framt vår svenske ordliste ikkje ligg, er ordet på svensk gamalkjent i formi **förmånlig**.

No høver vel ikkje alle ord i svensk like godt i norsk, men etter vår vesle målsans høyrer føremonleg til dei ordi som høver. Og rosast den som ros fortener. Me tykkjer det er grunn til å rosa Postsparebanken for noko som beintfram minner oss um vilje til norskspråkleg nyskapingsevne — endå til i lysingar.

Postsparebanken sigler som me veit i medvind.

Stephen Walton, f. 1958.

Stephen Walton med Aasenbiografi?

Stephen Walton er lektor i norsk ved University College London. Han gav ut ei samling Aasen-artiklar i 1984 «Om grunnlaget for norsk målreising» (Vestanbok Forlag, Voss), og han har elles skrive mange artiklar om målsak og målreisingsemne.

I eit radiointervju med NRK, Ålesund, no nyleg, fortel Stephen Walton at han tek mål av seg til å skriva ein biografi om Ivar Aasen, vonleg den store Aasenbiografien. For merkeleg nok har ingen skriva denne biografien før. Mindre skildringar av den store skriftmålsskaparen finst det derimot nokre av. I farsten nemmer me bøker av Anders Hovden, Knut Liestøl og Idar Handagard. Kjeldetilfang er det rikeleg av, meinte Stephen Walton i nemnde radiosending, og han drog serskilt fram Aasens brev og dagbøker, utgjevne ved Reidar Djupedal.

Me trur Stephen Walton skulle ha dei eigenskapar som trengst for å vera ein god Aasen-biograf. Han ser på Aasen og norsk målstrev med friske augo, utan våre heimlege vanetankar og kjeppestår, men med nett slik age og vyrdnad for hovudpersonen som ein biograf helst bør ha. Kunnskapen sit han dertil visseleg inne med.

Walton er engelskmann, men han talar (ny)norsk so godt og lett at ingen tek han for anna enn nordmann. Å skriva ein Aasen-biografi krev mange års arbeid, vil me tru, men vonleg tek Stephen Walton arbeidet fatt.

Han Ivar i Ås-a

I Johan Krogsæters minnedikt um Ivar Aasen i «Vestmannen» nr. 2 var det dverre eit par misprentingar. Tridje verset skulde lyda:

Eg undrast på um folket i bygdom herikring
vil kjennast ved 'nå Ivar som var so arm og ring.
Dei er so rike no
og vil nok ikkje minnast um ætt av bondeblood.

Målteigen

A-bøygde verb

A-bøygde verb hev same ending alltid so nær som i notid: Å kasta, kastar, kasta. Um denne bøygningi skrev Eivind Vågslid i Norsk måltidende, 1. hefte, 1937:

«Dette er ei myke einfelt, lettint og greid bøygning, og den mest fullkomne bøygning av segnord som finst i norsk mål. Sjølve segnordet er her støtt nytt i same skap utanom nutid; men det trengst holder ikkje fleire serskap; for det einaste høvet der det kann verta tale om samanblanding og missstyding er millom nutid og fyrrtid. Denne bøygninge bør ein difor nytt i alle ord som hev eller kann hava slik bøygning i målføre, i alle fall i norske ord.»

Smurning

Soga bak dette diktet av forfattaren Jon Moe skal vera sann. Det hende på Jøseneset i Ryfylke der skomakaren fann smorstykket for kring 30 år sidan.

*Skomakaren slengte leisten
og skoen i femte vegg
for kjerring-gnål.
Gauv på bakken og grov og braut
so gneistane dreiv under blankt stål
og sveitten draup or hans skjegg.*

*Støyrde han der i sjøle skatten,
mjuk og rar — kva var déit?
Eit halvmåne-forma stykke smør
som eingong var grave ned!
Avgøynt for futen ein ufreds dag,
slik at ein åtte 'kje meir enn katten
i atten hundre og tre.*

*Kjerringi fekk ingen nepe-åker.
Men skomakaren song:
han fekk smurning til sine sko,
mykje meir enn han trong.*

Jon Moe

Klangrikdomen i målet.

Av Ragnvald Guddal

«Med or-endingane i linne hokynsord er nynorsk det klangrika-
ste av dei norderlendske måli.»

Lars Eskeland (1920).

Er det reelt grunnlag for denne påstanden? Eller er det berre ei kjenslerik utsegn i ei uplyfta stund på ein talarstol?

Det kunde vera bra med ei liti samanlikning.

Klangen i målet ligg i vokalane. Dei reine konsonantane hev ingen klang. Men ikkje alle vokalane heller hev like rik klang. Den flataste og spinklaste klangen hev e. Ja, ein ende-e (e i utljud) hev korkje klang eller farge, det er berre ein nøytral ljod, men utan sjølvstendig karakter. Det er viiss den lataste ljoden eit menneske kan laga, um det so er i svevne.

Den fullaste, fargerikaste og varmaste klangen hev dei myrke vokalane, serleg o og u, og so tviljodane. Der desse vokalane dominarar, i natuleg skifting med dei ljose, der fær me den friskaste klangen, og den vakraste songen. Det minner um ein fargerik utsprungen blom, medan berre e-ar minner um ársgamalturt gras.

Når me veit kor stor prosent det er av kvar vokal i eit mål, so hev me eit godt grunnlag å byggja på, når me vil döma um klangrikdomen.

Her kjem ein vokanalalyse av dei 6 norderlendske måli. Og tekstane er nasjonalsongs eller fedralandssalmen for kvart land. Alle versi er medtekne.

	a	e/æ	i	o	u	y	ø	å	au	ei/ey	øy/oy
Dansk	15,3	49,3	10,8	6,9	4,2	0,8	7,5	4,2		0,8	0,8
Svensk	30,2	19,7	15,1	10,5	11,6	1,2	6,9	7,4			
Bokmål	15,4	46,5	11,5	12,1	2,7	1,6	3,6	4,9		0,5	1,1
Nynorsk	15,1	33,9	10,4	20,0	6,2	4,8	2,0	5,6		1,4	0,8
Islandsk	18,1	11,7	21,6	17,2	16,2		2,6		6,8	4,9	1,0
Færøysk	29,9	11,9	24,3	10,2	10,8		7,3	4,8		3,6	2,5

Gjennomsnitt	19,8	28,8	15,6	12,8	8,6	1,6	5,0	4,0	1,1	11,2	6,2

Dette syner klart at dansk og bokmål er typiske e-mål, og av den grunn hev veik klang. Svensk er typisk a-mål, og difor hev det sterkt klang. Men a-klangen verkar litt hard og kald. Og svensk vantar tviljodar. Nynorsk hev høgaste prosenten med o-ar og tolleg jamt av dei andre vokalane og tviljodane. (au kom ikkje med her, merkjeleg nok.) Dette gjev mjukare og varmare klang enn svensk, endå e-prosenten er høgare enn me kunde ynskja han.

Etter dette skulde det vera god grunn for å segja: Av dei skandinaviske måli er nynorsk det klangrikaste.

Når det gjeld islandsk og færøysk so er det verre å samanlikna, for sume av vokalane hev vorte til tviljodar. Men både desse måli hev høg a-prosent og låg e-prosent, og difor rik klang.

So dei tri norrøne måli lyt vel kappast um fyrsteprisen.

Fiolbla morgen i mars

Godver, travel tid.
Men ein skadesliten rygg
krev ein pause i jobben
med å få stokkane fram
til køyringa.

Vergudane i godlag.

Kanske er der ein farge-ekspert
millom dei

Venleiken
over vår vesle del
av verda,
nett i denne morgonstunda,
kann tyda på det.

Den vakre blå-fargen
millom lette kvite skyer.
Bjørkelidene,
med eit lett strok
av fiolett.

Fjella og sjøen,
dei øyelege element,
har visst
ein løyndom saman.
Djup og spegelklår,
vel vakta
av ein himmels blå blikk.

Tankane går
til det ein
stundom kann lesa,
i augo
til mine
små herlege borne-born.

Dette morgen-nye
spegel-klåre
i blått.
Som har so lett for
å byggja seg bustad
i tanke-verda.

Og som skapar noko der,
med glimt av det ein her ser.
Med styrke
som deira små armar,
rundt ein strid nakke.

Sjå no å raske på med stokkane,
kar.
Veret er då so fantastisk!

Trygve Orheim

Vestmannen.

Vestmannen kjem til vanleg ein gong i månaden.

Bladpenger kr. 75,— for året.

Kan tingast på alle poststader og beinast frå «Vestmannen», Helge Liland, 5065 Blomsterdalen.

Postgiro 4 25 63 92,
Bankgiro 8401.21.43027

Lysingar:
Alf R. Lygre,
Sverresgt. 30, 5000 Bergen.
Telefon 05-231956.

Bladstyrar:
Jostein Krokvik,
6143 Fiskåbygd.
telefon 070 - 21 429

Forretningsførar:
Helge Liland,
5065 Blomsterdalen,
telefon 05 - 22 67 00.

Utgjevar:
Vestmannalaget,
5000 Bergen,
telefon 05 - 31 79 29/31 31 16.

TRYKK: A/S DAGEN TRYKK, Bergen

Rune Forlag sakna

Frå fleire kantar kjem det meldingar til Vestmannen om at Rune Forlag har etterlate seg eit sakn, serleg mellom nynorskskrivande. Rune var eit einmannstiltak, skapt og framdrive av den tiltaksame Erling Skjelberg. Forlaget heldt til i Trondheim, og Skjelberg måtte av helsegrunnar leggja ned for nokre år sedan.

Rune gav ut sume bokmålsbøker, men var å rekna for nynorskforlag. På ein viss måte spesialiserte Rune seg på bøker med lokal eller lokalhistorisk tilknyting, men boklistene syner ei stor spennvidd. Forlaget knytte til seg nordmørsforfattaren Ingeborg Åsen Vatten, romsdalsforfattaren Ingeborg L. Bø og sunnmørsforfattaren Joh. H. Grimstad, og elles møter me ei rad kjendje forfattarnamn som t. d. Bjarne Slapgard, Ola Jonsmoen, Astrid Krog Halse, Gunnvor Stornes, Lars Vivellid, Anton Solheim m.m.fl.

I det siste har det gått til atters med den nynorske forlagsfloraen, og sume har ymta fram på om at eit nytt nokolunde tilsvarende forlag som Rune burde reisast. Gjerne på Sunnmøre, har det vorte sagt, utan at dette er sett som noko livsvilkår. I alle hove ber me tanken vidare, og Vestmannen formidlar gjerne samanheng mellom interessete.

Salsauke for Bokreidingslaget

Forretningsføraren i Norsk Bokreidingslag, Helge Liland, fortel at det var ein god oppgang i salet på bøkkene frå Bokreidingslaget i 1985. Salet tok seg opp både gjennom bokhandelen og yver postordre. Serleg sterkt etterspurde var bøkkene «Saltsild og salmevers» av Alfred Andesen og boki um Gulatinget av Ivar Kleiva. Interessa hev det og vore, serskilt i Hardanger, for «Kvar dag er ei gáva» av Ingebjørg Sandstaa Sandvin. Eit serskilt salsunderlag hev Bokreidingslaget i Bokringen til Norsk Bokreidingslag der medlemene ofte vert tilbodne bøker til nedsett pris.

Rekneskapen for Bokreidingslaget var ikkje ferdigrevidert då dette vert skrive, men vonleg skal Vestmannen koma attende med nøgnare opplysningsar seinare.

Formannen i Norsk Bokreidingslag, Jon Askeland, fortel at ein er godt i gang med bokplanane for 1986.

Gaveliste for «Vestmannen» pr. 4/4 -86

Gudrun Dale, Ølve	kr. 25,-
Synneva Urheim, Lofthus	kr. 75,-
Knut Rysstad, Kristiansand S.	kr. 100,-
Oskar Vistdal, Bø	kr. 25,-
Jørgen Tveiten, Hosanger	kr. 25,-
Ingvild Sjo, Oslo	kr. 25,-
Endre E. Langåker, Stol	kr. 20,-
Martin Votlo, Indre Arna	kr. 50,-
Halvor Sigurdsen, Kristiansand S.	kr. 25,-
	kr. 370,-

Takk til gjevarane. Gåvor kan sendast til «Vestmannen», 5065 Blomsterdalen, Postgiro 4 25 63 92. Bankgiro 8401.21.43027

Inkje

Kvi seier du inkje?
Inkje seier du.
Eg seier alt.

Men, no skjonar eg
di inkje-tale.
Ho seier alt.
Eg inkje.

Gunnar Gilberg

Arne Horge: Lite synspunkt

Ein kulturredaktor har skrivi eit bladstykkje um biletkunst. Han vonar at kunstnarane snart gjev seg med geometriske figurar og fargeklattar og på nytt vert vare menneskjekroppen med sine skiftande former og rørslor. Two bilete står med ein gong klårt for meg som ytterpunkt utan at eg tarv ty til det utbrukte, utslitne, øydelagde eller utlevde. Det eine biletet er eit fotografi, og eg fann

det på framsida av bladet til kulturredaktoren. Det syner skigjenta Anette Bøe so å segja snaud berre kledd topplauve, litibrok, lappar på bryst og langrennsskidor då sjølvsagt. Ho syntest å vera i sprudlande godlune, mager og mjå som ein royskatt, mjuk som ei viu og sterkt som ei stål fjør, musklar, sener og bein ter gjennom hudi og fortel um ein kropp som kan røyne seg taktfast, sjølvstendigt og snøgt mot fjerre mål, ikkje ei einaste bogande line der, for lina si eigi skuld. Og til andre kanten, «Dei tre gratior» av Peter Paul Rubens (1577-1640). Dette målarstykkjet såg eg no nyleg i «Aschehougs Verdenshistorie». Nakne står dei tre vene unggjentone under blå himmel, millom grøne vokstrar, blomar og beitande hjortedyr, framtunge og baktunge og dimed i jampekt og med vågale linor svingande yver kroppsdelane på lettformelege feittlag. Utan hard hud under føtene lyt gjentone halde seg der dei er, og dei verkar storleg nögde med det. Dei er levande og glade, og dei lette rørlone er på ein gong frie og bundne til kvarandre.

Eg er samd med kulturredaktoren i at hjå menneska er det mykje å finne.

Stor kunst frå liten granne

Færøysk kunst

Tekst av William Heinesen
Emil Thomsen - Torshavn

I museumshagen i Torshavn har Janus Kamban hogge ein minnestein som vi neppe vil få paret ved i Noreg, men som ingen færøyning vil vonvera. Steinen syner den gamle meisteren som ber fram ei kostesam gáve for ungdomen, dei uspilde færøyske erveminnan.

Steinen heiter «Morsmålet» og meisteren Ventzel Hammershaimb, han som på same tid og same vis som Ivar Aasen vann ut landsmålet or dei norske målføra, la lunnane under den boklege færøysken, og dermed under det åndelege sjølvstendet på Færøyane.

I hundretals år har dette vesle øylandet med flatevidd som ei mellomstor vestlandsbygd gjeve vyrdande tilskot til den nordiske kulturen. I særleg mun gjeld dette folkediktinga, som meir enn noko anna gav livd for færøysk mål og sedhevd under daneveldet.

Men færøyfolket var fatt og fatig; dagsens strev i eit ujestmildt land batt jammast dei krefter som elles kunne løysast ut i kunst. Dei gamle færøyiniane hadde ikkje åføre til å drive kunsten lenger enn til det hage handverket i kvardagen. Om dette vitnar ikkje minst den velsmidde færybåten.

Sidan vart tidene romslegare, og i dette hundreåret har færøyiniane rudit seg eit ageleg rom i nordisk kunstliv. I dag kan t.d. biletkunsten deira mæle seg med det beste som vert bode fram av slike i grannelanda. Såleis vert Ingálvur av Reyni (f. 1920) med dei fargesprakande og abstrakte skildringane sine av land og folk rekna til dei fremste modernistane i nordisk målarkunst.

Nyleg gav Emil Thomsen og William Heinesen ut ei storfeld bok med 138 bilete av Ingálvur og 23 andre færøyske kunstnarar. Ho gjev ein tverrskurd av det beste i færøysk biletkunst frå hundreårsmotet til fram i 1970-åra. To av kunst-

narane som er med i boka, er bilethoggjarar. Resten er mesto målarar. Av dei er fire kvinner.

Romfrekast i boka er Sámal Mikines og Janus Kamban og deira samtidigar. Det er rett og rimelig. På same vis som Janus Djurhuus broytte veg for den nye diktinga på heimemålet, rudde desse to grunnen for færøysk målar- og bilethogarkunst.

Sámal Joensen (1906-79) frå utøya Mykines var den fyrste færøyske målaren som våga det store spranget ut på kunstens store havdjup, skriv William Heinesen i føreordet. Utsegna er tibotna, med di Sámal er den store havmålaren på Færøyane. Betre enn andre har han synt at «Havet gav og Havet tok», for å vende på eit ord av Job.

Grunnfargane hjå Sámal er det drauggrøne i dragsog og daude og det blodraudne i grindedrap og gir. På ein dalbu kan nok dei blodute kvaldrapa hans verke som øyelege skildringar av dauden. Men for færøyininganen bodar dei siger i seig strid med det livgjevande havet.

Grindebileta hans Sámal er frå førtiåra, og er for reine slagskildringar å kalle. Det er ikkje minst hækne og blodtorste som driv folk til kvalvågen — eller til valplassen. Slik kunne einast ein færøying skildre krigen.

Fremst i fylkinga av dei eldre målarane står òg Elinborg Lützen (f. 1919). Fleire av dei beste linoleumssnitta hennar med emne frå færøysk soge og segn er med i boka.

Ingen einskild målar har fått større rom i boka enn den sjølvlærde Steffan Danielsen (1922-76). Han viser heimelandet sitt slik det er skapt, men gjennom eit stridt og stridig lynde, skriv Heinesen. Alle dei 17 bileta byrter ei dugande sameining av det storfelde og småbrotna i lyd og lende heime på Nolsøy.

Bilethoggaren Fridtjof Joensen (f. 1920) skildrar færøysk kvardag i tre- og metallfigurar. Meisterhoggaren Janus Kamban (f. 1913) held seg mest til stein og bronse. Han tek emne frå soge og

Målframgang i kyrkja

Atterslagi for (ny)norsk skolemål stogga for 10 år sidan, men endå um det etter den tid hev vore ein aldri so liten auke i skolemålsprosenten, er det framleis kniving i mange grenseltekirinsar. I kyrkja er det likt til at stoda er onnorleis. Der hev det vore framsig for målrørla. Sidan sist sumar hev ei rad kyrkjelydar ført inn liturgi på vårt mål, millom andre fire kyrkjelydar på Jæren. No i det aller siste høyrer me at dei hev teke i bruk målliturgi i Ferkingsstad på Karmøy, i Julebygda i Sandnes og i Bore i Klepp.

Men mange tykkjer det er til skade at dei rådande i kyrkja samstundes hev skift ut det vel innarbeidde og klangfulle norske liturgimålet. Og det same held no på å hende med salmeboki, der dei nynorske kyrkjelydane vert bodne Norsk Salmebok som i røyndi er ei bokmålsalmebok med kring 65% av salmane på bokmål og kring 35% på (ny)norsk. Boki er dessutan når det gjeld vårt mål av kunnige kalla ein språkleg vandalism. Vestmannen er glad for all framgang, men det kunde vera ynskjeleg med ei alternativ liturgibok på tradisjonelt mål. I salmebokspursmålet må vera samde i ynsket som kjem frå mange kantar: Hald fast på Nynorsk Salmebok.

Oskar Vistdal

BUNADSØLV — POKALER — PREMIER

Vi har gaver for alle anledninger
magnus aase a/s
gullsmed

Strandkaien 6 — Telefon *32 01 60

1. Klasses Mat — Rimelige Priser

VI KAN TILBY:

SMØRBRØD, SNITTER, VARMRETTER, FERDIG-MAT TIL STORE OG SMÅ ARRANGEMENTER.

Selskapslokaler — vi arrangerer alle former for fester og sammenkomster.

CAFÉ LÖVSTAKKEN

Catering & Selskapsservice
Tlf. 29 62 30 · Danmarkspllass, Bergen

Skipingsmøtet for Hordaland Teater L/L. — Frå venstre: Teatersjef Anne Gullestad, fylkeskultursjef Åasmund Mjeldheim, varam. til styret Rita Tveitan Fløy sand, Henry Lunde, varam. Solveig Eriksen, va-

ram. Helga Eskeland Mehl, varam. Svein M. Kile, Herdis Traa, varam. Wenche Lyngbø, var am. Per Håland og styreformann Simon Kringnes. (Foto: Ørjan Deisz)

noko av det som er gjort, og hadde bede Hilde-Marthe Kile um ei utgreiding på eit møte i laget. Ho tok i 1979 på seg å vera dagleg leidar av Teaterlaget, og det er ho framleis. Ho hadde fylgt med i arbeidet i dei åri som gjekk fyreatt og, alt i alt vart det ei fortvinleg utgreiding, ikkje minst var det ei skildring av kva som kan gjerast utan dei store pengesummar, når berre offerviljen og idealisma er med.

Hilde-Marthe Kile hylla i fyrtre rekka teatersjef Anne Gullestad. I 1967 var ho skodespelar på Den Nationale Scene i Bergen, seinare vart ho sjef på Sogn og Fjordane Teater, det regionteatret som hev synt mest att, i eit fylke der det var mykje uppløgd mark. Anne Gullestad hev vore formann i Vestlandske Teaterlag heile tidi, og professor Svein Meldal Kile hev vore varaformann heile tidi. Rannveig Tveit Kirkebø i Førde og Ottar Klokkerstu i Etne hev vore med i styret heile tidi, og Borgny Skeie på Voss var med mest heile tidi, ho bad seg fri frå styret for 2 år sidan. Harald Bolstad fra Voss hev vore varamann til styret i alle år.

Skipingsmøtet 7. desember 1967 var i Fensal i Bergen. Ei fyrebuingssnemnd hadde laga utkast til lover, i den nemndi sat bladstyrar Per Håland, disponent Kåre Kolås, revisjonssjef Steinar Melvær og skodespelaren Andreas Bjarke. Møtet skipa Vestlandske Teaterlag, og oppnemnde ei økonominemnd og ei teaternemnd. Vestlandske Teaterlag skulde ha eit styre på II, spreidd yver heile Vestlandet.

Det var Anne Gullestad som hadde skapt det økonomiske grunnlaget for Teaterlaget. Ho hadde reist kringum på turnear med det Haugtussa-programmet som ho hadde øvd inn, og ho hadde fenge ei avtala med Den Nationale Scene um at ein viss prosent av innkoma på desse turnearne skulde gå til eit fond. 45.000 kr. av desse «Haugtussa-pengane» gjorde at laget yverlivde. Fram til 1972 hadde laget eit tilskot frå Staten på 5000 kr.

Teaterlaget starta arbeidet sitt i ein kjellar i Øysteinsgate i Bergen. Då eg vart leidar, i 1979, av di dei som spurde meg meinte at eg hadde so god tid, når eg hadde berre mann og ein son, då kom me inn i nye rom på Bryggen 4, i Bergen sentrum. I 1969 hadde laget halde det første kurset, med stønad frå Norsk Kulturråd. Mange seminar er haldne seinare. På det fyrste seminaret gjekk t.d. Ragnhild Randal, ho hev gjenge på seminar seinare også. Og dermed kan me vel med nokon rett

segja at ho i Teaterlaget fekk inspirasjonen til det som ho kom til å skapa i Bømloteatret.

Då laget flytte inn på Bryggen 4, tok det til med å halda kurs, og av dei er det vorte mange i åri som fylgde. John Stavland fra Brekke var den fyrste instrukturen på heiltid. Han hadde fyrst gjenge dramalina på Bergen Lærerhøgskole. Desse kursi på Bryggen gav innøving i instruksjon, skodespeløving, sminking o.l. Millom elevane var Liv Osa fra Voss som no er på Det Norske Teatret, og Agnete Gullestad Haaland fra Bergen, som er på Sogn og Fjordane Teater, fortalte Hilde-Marthe Kile, og ho la til at både desse gaverike skodespelarane hev synt kva dei kan yta i store og krevjande rollor. Randulf Valderhaug, som no er på Den Nationale Scene, og Karel Hlavaty hadde mange uppsetjingar på desse teaterkursi. Og det vart laga dokketeater, og barneteater. Arbeidet vart etter kvart utvida, so det femner um Rogaland også. Det fekk etter kvart stønad frå Bergen kommune, og frå Hordaland, Rogaland og Sogn og Fjordane. Regionteatret for Møre og Romsdal kom, og deretter fylgte regionteatret for Sogn og Fjordane, det er eit teater som Teaterlaget hev havt mykje samarbeid med. Naturleg nok, etter som formannen Anne Gullestad vart teatersjef der.

Barneteater i Hordaland var det næste steget. Det er eit 3-årig utdanningsprosjekt som me ventar oss mykje av. I alt 70–80 vaksne frå 21 Hordaland-herad hev bunde seg til å vera med på å få dette i stand. Os herad t.d. hev 8 personar med på kurset. Me skal ut og arbeida i lokalmiljøet, og då trengst det ein solid flokk av hjelparar som vil taka seg av utdanning for born og ungdomar til barneteatret.

I 1972 fekk Teaterlaget ei statsløyving på 45.000 kr. I samband med Haugtussapengane fekk me høve til å gjeva eit Amerika-stipend i 1974. Magnus Bøe som er rektor på Lindås Gymnas fekk stipendet, og stipendferdi hans vart upptaket til den dramalina som han sette i gang på Lindås Gymnas og som han framleis driv.

Med Norsk Amatør-Teaterråd (NAT) fekk me ein paraplyorganisasjon på landsplan. Der hev me også internasjonale kontakter. På kurset i Vestlandske Teaterlag hev me tidlegare havt to amerikanske instruktørar.

Attåt John Stavland som er nemnt hev desse vore instruktørar i Teaterlaget: Noel Thurner, Elton Williams, Birgitta Bjørnstad, Roy Lie Jonassen og Arild Steindal. Og no arbeider Berit

Berge, Reidun Gløsen og Hilde-Marthe Kile med instruktøruppdrag. Og einskilde sivilarbeidarar hev hjelpt til med skriving. Undervisningsmaten i Hordaland må lagast, og stykke må umsetjast.

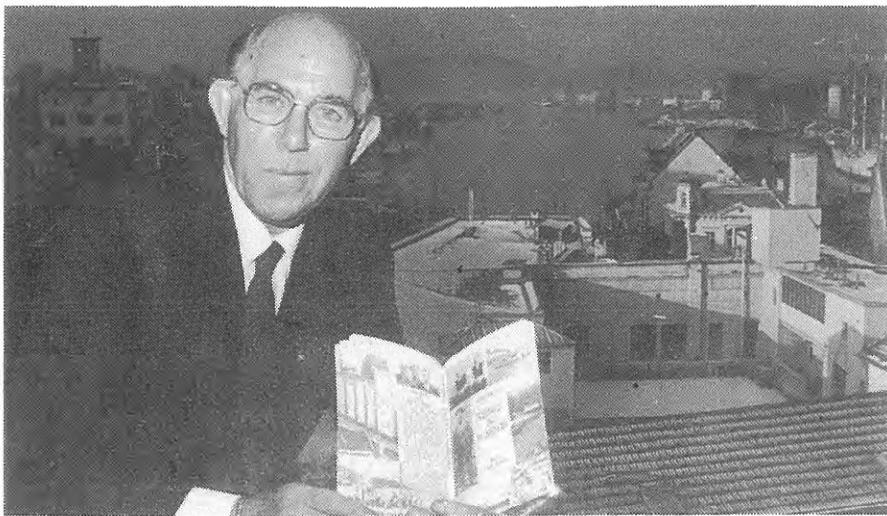
Det er amatørar me driv med, strika Hilde-Marthe Kile under. No er det planlagt å instruera eit pensjonistteater, på Selje Hotell i Nordfjord, frå 4. mai og ei vika framover. Der skal me øva inn scenor av «Leve du då, Karlsen?», eit stykke som hev vore spela m.a. på Sogn og Fjordane Teater. Det er Sogn og Fjordane Teater som hev leiga oss til dette kurset.

Den store hendingi kom hausten 1985 då Hordaland Teater vart skipa, ved vedtaket i Hordaland fylkesting. Då kom det godt med at dei fyrrenemnde «Haugtussa-pengane» var på plass. 20.000 kr. av dei vart bruka til luter i Hordaland Teater. Den andre luteigaren er Hordaland fylke. Barneteaterprosjektet skal no gå inn i Hordaland Teater, og det vert samarbeid med Sogn og Fjordane Teater. Teatersjef Anne Gullestad hev teke på seg å fyrebu igangsetjingi av Hordaland Teater, og dermed kan me slå fast at det alt ifrå fyrste stund vert eit godt samarbeid med regionteatret i Sogn og Fjordane.

Redaktør Simon Kringnes som er formann i styret for Hordaland teater gav ei utgreiding um stoda for det nye teatret. Han strika under at det trengst mykje tilskot, vedtaket um å skipa teatret er eit faktum, det som må fylgiast upp er løvningar. Kringnes refererte til brev frå departement og andre. Det er ingen faste løvnader, men fylkesskultursjef Åasmund Mjeldheim tolkar det positivt det som er kome. Det skulde vera god von um at starten kan verda vellukka. Styret arbeider no med spørsmålet um lokale til teatret, i Bergen eller i det nære umlandet. Elles er det heile Hordaland teatret skal ha til framsynningar, og det vert samarbeid med Sogn og Fjordane Teater og også um teaterbåten «Innvik», som hev synt seg so tenleg til teaterbåt.

Det vart ei samråda etterpå, og mange sa seg glade for at det er folk som tek på seg plikter som det som er gjort i Vestlandske Teaterlag. Soleis sa Egil Lehmann at han tykte det var godt gjort at folk satsar arbeid på det norske målet. For dette målet er ute i hardota, det er snart ikkje mange som nytta rett uttale. Norsk Riksringkasting veit ikkje lenger um «stykke» og palataluttale. Der segjer dei berre «stykke». Men det er mogeleg at dei som steller med teater er meir målkuninge, og eg ynskjer dykk lukka til, sa Lehmann.

Sosiale tilhøve på 30-talet

Forfattaren Alfred Andersen med bok si «Saltsild og salmevers». Biletet er teke på taket av Vestlandsbanken. Der er det fin utsyn til hamni i Bergen, og i bakgrunnen skimtar me Askøy. (Foto: Arne Ristesund)

På Norsk Bokredingslag kom Alfred Andersen i 1983 med bok *Ung på fiske*. Bok var eit fint arbeid, bygt på sjølvpasjon, um kystfolket i bygdene utanfor Bergen i 30-åri. I 1985 sende forfattaren ut andre bok si, *Saltsild og salmevers*, frå same miljøet. Naturleg og levande fortel Andersen om strilen i arbeid og fest, heime og i møte med byfolk. *Saltsild og salmevers* er ikkje fri for skjemtesame innslag, og ho fortener mange lesearar. Med loye frå forlaget prentar Vestmannen bolken *Sosiale tilhøve* frå denne bok.

For dei som ikkje hadde ei eller anna form for naturhushald — og i tillegg var pengelens — var det smått stell i den tidi. Namnet trygd var ikkje oppfunne. Derimot fanst det noko som folk kalla «forsoren». Men å måtte ty til slikt fann dei fleste so nedverdigande, at dei heller svalt. I tillegg var det noko som heitte fatigbudsjetten, men det inneheeldt ikkje mange kronene. Når vi veit at kommuneskatten i 1935 utgjorde 98.000 kroner i Fjell kommune, forstår vi korleis tidi var.

Ein av medlemmene i kommunestyret vart vald til fatigforstandar. Han skulle styra med pengane til forsorgen. Vanlegvis var det ein lærar som måtte ta denne utsette jobben, og mannen var utpeika med stor omhug. Han måtte vera hard og næraast kjenselaus, og ikkje gje etter for press. Midlane var so små at det berre var i naudstilfelle folk kunne rekna med hjelp.

Folket her ute var på den tid for det meste småbrukar eller fiskarar, eller ein kombinasjon av begge delar. Slike kom ikkje på tale når det galdt forsorgsmidlar, for dei hadde trass i alt tilgang på mat og kunne halda svolten frå livet. So hadde vi dei som berre åtte huset og tufti det stod på. Dette vart kalla for «å sitja på ein berr stein». I det låg at dei ikkje hadde noko naturalia å leva av, dei trong kontantar for å halda liv i seg. Sume av desse var yrkesfiskarar, andre arbeidde på dei større gardane i onnene. Derned gjekk det på ei vis.

Dei som kom verst ut var slike som ikkje åtte anna enn si eigi arbeidskraft. Dette galdt serleg innflyttarar. Dei kom utanfrå i 20-åri- for å vera med på å byggja opp den store fabrikken. Der arbeide det fleire hundre mann, men drifti gjekk konkurs nær sagt for ho hadde kome skikkeleg i gang. Dette vart reine tragedien for mange menneske. Alle vart oppsagde — med unnatak av nokre få — som skulle ha eit slags tilsyn med anlegget og vart løna av bankane.

Dei sokalla ressurssterke, so som ingeniørar, formenn og fagarbeidarar, drog straks frå bygdi for å skaffa seg arbeid annan stad. Andre reiste til Amer-

rika, der nokre av dei hadde vore før. Dei som var att, var vanlege arbeidarar som budde i «småhusi», i motsetning til ingeniorane som budde i «offisersmesser» og «egne hjem». Småhusi var som namnet tilseier knott små med få rom. Utvendig var dei også lite å sjå til, innsmurde som dei var med svart tjøre. Dette trass i at barneflokkane ofte var store. For å berge desse familiene frå sveltedauden prøvde kommunen — so fatig han enn var — å gjera ein vri. Det vart skipa til naudarbeid på eit veganlegg lenger ute i bygdi, for ei løn som var noko slikt som 20 øre timen.

For å koma fram til arbeidsstaden måtte mennene i båt til gonger og deretter gå fleire kilometer gjennom utmark. Dei var heller ikkje vane med slikt arbeid, og vart for ein stor del sitjande på små krakkar og knusa stein. Dette var pukklaget, og nokon måtte gjera det og. Grunna den lange vegen til arbeidet, gjekk storparten av tidi med til transport, og det var so som so med effekten. Løni rakk sovidt til maten — ingenting anna.

Det var denne gruppa som var hardast råka av turbukulosen. Dei borni som levde opp, måtte tidleg ut orhuset, for det fanst korkje plass eller føde til dei. Dei hadde det sanneleg ikkje lett, og måtte ta seg fram i verdi som best dei kunne — med eit stakkarsleg utgangspunkt.

Ein av desse vart innlosjert hjå ein av grannane våre. Det var ein stor, kraftig kar i sin beste ungdom. Romet han leide var heilt fritt for inventar. Han hadde berre primus og nødvendige kokkar. Arbeid eller pengar hadde han ikkje. Derned vart det forsoren å lita på, om han ikkje skulle svelta.

På den tid var det ein lærar heilt på vestsida av øya som var fatigforstandar. Frå garden vår og vest til fatigforstandaren var det om lag ei og ei halv mil — storparten gjennom utmark. Unggutten nådde fram i ein skuletime, og då han endeleg hadde fått kontakt med mannen, var svaret negativt — i fyrste omgang. Han hadde nemleg ikkje tid til å ta seg av saki denne dagen, han fekk koma att ein dag seinare. Det måtte vera bittert å gå den lange vegen heimatt — med uforretta sak — vel vitande om at det ikkje fanst matbiten i huset.

Han måtte nødvendigvis gå turen omatt, det var ikkje anna rád. Då fekk han aller nádigast den maksimale summen på fem kroner. Det måtte halda for 14 dagar. Når han også skulle betala husleiga av denne summen, skjønar vi lett at det var ikkje mykje att til mat og andre nødvendige ting.

Han klaga seg aldri denne karen, merkeleg nok. Vi

såg jamt lite til han, for han brukte storparten av dagen til å lesa. Han hadde god tilgang på bøker, og på den måten skaffa han seg kunnskapar som låg langt over det folk flest sat inne med.

Når det var politiske møte på skulehuset, var det denne ungdomen som ynskte velkommen, og han gjorde det på ein måte som ingen trøggnest over. Kva politisk farge talaren hadde, veit eg ikkje. Men seinare vart den fatige unggen sin eigen arbeidsgjevar, og gjorde det godt, som vi seier.

Desse som budde i småhusi hadde også politikken som ei slags framtidsvogn og troyst. Einskiude sunnagar kom dei i samla flokk, unge og gamle og dei aller minste, etter vegen som i prosesjon. Fremst i toget gjekk ein mann med eit raudt flagg — med hamar og sigd — og alle song. Om lag tre kilometer frå heimstaden stogga fylgjet, sette seg vel til rette i bakkelellingi, og ein mann steig fram. Han planta fana i jordi og tok til å tala. Og medan folk gjekk forbi på veg til Dampen, snakka mannen høgt og lenge om hjartesaune sine. Dei som hørde han, sa han snakka godt og, denne karen.

Dette var uvante ting for oss, og eg hugsar vi måtte skunda oss forbi. Vi vart fortalte at dette ar færlege folk, og dei preika om ting som vi måtte be Gud vara oss mot.

Same talaren steig sume tider opp på ein brodkasse nær Dampen skulle leggja til, og tala so det høyrest vidt og breitt. Det var når Dampen kom at folk samlast i dei dagar, og denne karen var flittig til å nytt høvet. Han vart seinare kjend som ein av toppane i kommunistpartiet. Som god nordmann gjorde han ein fin innsats under krigen, og miste livet under illegalt arbeid.

Årsskrift

«....men vitet var det smaaat med.» I Tidsskrift for Sunnmøre Historielag 1985 skriv Ivar G. Braaten om striden for og imot republikk i 1905. Bylgjone båra høgt, og Olav Hatlemark, mangeårig og kjend redaksjonssekretær i Sunnmørsposten, gjekk kvast ut: «...Me minnest dei danske kongar me hev havt. Byrdi var kongeleg, men vitet var det smaaat med (...) Dei sermerkte seg med drykk, sedloysa og toskeskap.»

40-årsjøgodi for frigjeringi sett sitt merke på årsskriftet, og me finn forvitnelege skildringar frå krigsåri, sjølvpapplede, av Emil Sæter og Bjørn Rabben. Mange andre hev elles skrive um ymse emne i den 61. årgangen av dette heftet som alle so geinteresserte må lesa med gleda.

Sæleringjing i Sogn

Bjørgvin heiter årsskriftet til Kyrkjessogelaget for Bjørgvin bispedøme. Me rekk ikkje nemnt frå det allsidige og gode innhaldet i heftet for 1985, men Åsmund Farestveit fortel um ein skikk frå Sogn som truleg er ukjend for dei fleste. Heilt upp til etterkrigsåri hev dei i Hafsløkkyrkjor ringt med klokkekone den dagen nokon fall burt. Sæleringjing kalla dei dei etter det gamle norske ordet sål (sjel). Kristian IV forboud sæleringjingi i 1607, men skikken yverlevde det konlege forbodet.

Mykje meir burde ha vore nemnt frå det gode heftet, men plassen set grensor. Få heller skriftet frå Kyrkjessogelaget for Bjørgvin bispedøme. Postboks 452, 5001 Bergen.

Jarl

MØRE FELLESKJØP

Telofon (071) 25 940 = Postboks 588
6001 ÅLESUND

Sigurd Sandvik: Helsevesen

Den gongen eg var med i byggenemndi for Valen Vaskeri, var me inne på korleis tyet skulde merkjast. Det enklaste hadde vore om me kunde bruka fylkesmerket. For vaskeriet skulde vaska og halda ty til alle fylkessjukehus i Hordaland. Men eg hugsar me kom til at det var gjerne noko skræmande — serleg på kirurgisk deild — å liggja sjå på dette skjoldet med to oksar pa.

No står det då HELSEVESEN vove inn i kvar kluten. — Det burde vel elles ha stade helsevesenet.

Ein god mālmann, som eg vil vera, skulde ha sagt ifrå straks, kan du vita, at slikt sengety kunde ikkje eg ligg på, operert for lyskbrokk. — No ja, dette med lyskbrokken har vel ikkje noko med saki å gjera. Det som er viktig. — no heldt eg på å skriva vesentleg — er at me lyt māla imot at dei soleis har brote māllovi. (Endå eg må vedgå at for meg er det vēl so viktig at brokkfeilen er retta.)

Eg skulde i minsto ha sagt ifrå at dette sengetyet er ulovleg her. Det er då eit fylkessjukehus i Hordaland eg ligg på, operert for lyskbrokk. — No ja, dette med lyskbrokken har vel ikkje noko med saki å gjera. Det som er viktig. — no heldt eg på å skriva vesentleg — er at me lyt māla imot at dei soleis har brote māllovi. (Endå eg må vedgå at for meg er det vēl so viktig at brokkfeilen er retta.)

Eg hugsar eg terga på meg ei dame på Hordaland Politikammer ein gong eg skulde ha nytt pass: Eg fekk eit bokmållskjema å fylla ut. — Dette er ulovleg på Hordaland Politikammer, sa eg. Då vart det ein heil mālstrid, medan folk stod i kō og venta. «Eg kan vel ikkje klippa hovudet av deg heller!» sa dama i gluggen. — ho sat og skulde sneida til cit bilet av meg til å ha i passet.

Nei, eg får seiā som jenta sa, ho skulde fotografera seg, og fotografen spurde om det skulde vera brystbilete: «Nei, eg vilde no gjerne ha hovudet med!» — Du er umøgeleg! sa dama, og so ynskte ho meg godt tur.

Men vesen du! — Presten spurde meg for altaren

da eg vart konfirmert, om eg forsaka djevelen «alle hans gjerninger og alt hans væsen». Det svara eg ja pa.

Og her ligg eg no og må finna meg i dette «vesen» i dagevis!

Det er stodt slikt eit vesen med han! kunde besto

mi seiā — om ein som gjorde seg viktig. — Og det same vilde ho truleg sagt om desse merknadene

mine. Dei laga verb av det óg: «Han for og vesna om at han skulde verta dokter!» — Eg må sjå etter når eg kjem heim, om eg kan finna opphav og samanheng i ordet vesen. — Eller kanskje eg skulde sporja Språkrådet? Dei har so mangeslags **vesen** å stella med. Dei set so mykje i **verk**, ser eg. Kanskje dei vilde setja **helseverk** på sengetyet? — Til ei trøyst for dei som verkte!

Statens vassdrags- og elektrisitsverk fekk dei ikkje til likevel. Her var for mange elektrisitsverk kringom i landet frå før, kom dei til. So her vart det **stell**, — endå «**stell**» gjev så mange assosiasjonar», sa Wiggen, og det var Bjørkum og Bull samde i. Statens vegverk, skal det heita no. Men fengselsstallet er godkjent. I royndi hadde poststallet også vore betre enn postverket.

Men **helsevesen** på sengetyet! Og so her i Hordaland! No veit eg kva dei kjem til å svara på klagemålet mitt: Dette sengetyet vert laga for heile landet. Og då kan det — liksom eit formfast skriv — gå ut på berre eitt mål. Ja, når det vert teke rimeleg omsyn til at andre plagg får berre nynorsk tekst. — Dei kunde t.d. sett — **stell** — på putevaret og på stikklenet, so kunde resten stade med — **vesen**. For det finst gjerne nordmenn som ikkje skjørnar kva stell er, — liksom eg ikkje skjørnar vesen. Det kan vera einkvan som ikkje har lært husstell og endå mindre fjøsstell og mjølkstell. Barnestell, härstell og sjukkestell er vel òg ukjent. Men vanstell har dei gjerne vore borti. Her på sjukehuset er ikkje vanstell. Skal tru om det er skulestallet, nei, ortsak: **skuleverket** som har sviktat norskoppleringi?

Men du og du so mykje stell me har her i landet! I stadnamn finn me Stallet (Stedle) mange stader, der dei i gamle dagar **stelte** lasset på ein ny måte, gjekk over frå sloe til sledé — eller omvendt. I den tid måtte dei òg ha knivastell med seg på skogen. Ein skogakar måtte kunna skjera og vrida seg ei vidja om det trøngst.

Men no kjem eg i hug at det vert lyst ut kurs både i å stella stoveblomar og bilar. Då er det von om at sjukkestell og helsestall kan verta cinerådande ein gong. Difor skal me gjerne ikkje gera so mykje «vesen» av dette likevel.

Garm d.y.: Um uforståelegheit

Eit utval nynorskskrivande — eit lite utval, trur me — hev lagt seg til ein ny mote. Norskspråklærde som desse utvalde tykkjst vera, brukar dei i tide og utide ordi (u)forståelegheit og tvospråklegheit. Truleg vil dei upprika vårt arme mål. Kláre gjer dei ialfall målet ikkje.

No skal tvospråkheiti få kvila denne gongen; me skal halda oss til (u)forståelegheit. Me kom yver — i et uppriit var det viist — nokre venteleg vise tankar um «forståelegheit mellom norske dialektar». Kva som var meint med dette, kann me nok med litt velvilje tenkja oss. Men same kor velviljig me elles måtte vera, legg me i dette høvet velviljen til sides, og då må me berre stadesa det som lesar flest vonleg straks ser, at ordleggingi «forståelegheit millom dialektar» ikkje berre er uvanleg dårleg, men tankegangen bæk ordleggingi må vera uvanleg rotut.

Forståelegheit millom dialektar? Eller for den skuld forståelegheit millom språk?

Språki forstend ingenting, ikkje dialekthane heller. Det som er meint, må vera «forståelegheit» millom dialektbrukarar, eller rettare sagt millom menneske som brukar og kann berre kvar sin dialekt. Me skal ikkje troytta med å filosofera yver at slike menneske må vera noko sjeldsynte her til lands i 1986. Heller ikkje skal me gruvla yver kva for dialektar og dialektbrukarar dette må vera. i staden skal me pirkka litt i ordet «forståelegheit» som er eit abstrakt og i vårt dome eit lufsigt abstrakt, eit umtaka ord for ein tenkt tilstand. Men no kopalr me inn att velviljen, og då vil me rekna med at det bak forståelegheit finst ei meinung, kanskje tilmed ei bra meinung. Kvifor ikkje stryka heile heiti og taala um forståing millom dialektbrukarar. Eller me kann seiga forståingsgrad eller forståingsmun eller forståingsgrunnlag eller forståingsvilkår og meir til.

Når me set -u- til ordet, er det kanskje verre å finna avlyssnar, men ikkje uråd. Forståelegheit er vel det same som forståingsfråvere eller forståingsfråvære, eller gjerne — um me vil — forståingsskott forståingssvikt. Skulde ikkje noko av dette vera bra nok, hev me den verbale segjemåten som som er både sers folkeleg og sers einfeld.

Me er ikkje so urimeleg som sume sikkert trur. Me ynskjer ikkje at elevar og andre skal tapa æra og karakterar um dei ikkje finn likare ord enn (u)forståelegheit. Me illskrik heller ikkje um nokre heit-ord kjem inn i ordlistone, men kanskje kunde ordlisteskrivarar læra av Ivar Aasen og både syna til andre ord og setja «sjeldan bruakeleg» bak heit-skapen.

Det er gatefullt for oss, her me sit, at språklege vegvisarar, vil vera, skal vera dei fyrste til å lyfta fram ring og uklår målföring. Men me er alle eit produkt av ei skral morsmålsupplærings, vegvisarane medrekna. Kanskje er dette grunnen til at me hittil ikkje hev nemnt det andre ordet for forstå — det ordet som sune skrivi skyna og andre skjona. Då fell me med det same i tankar på skynglegskap og uskynglegskap som er godt brukande ord, um me ikkje likar betre til domes slyningsgrunnlag og skyningssvikt. Kvar sin smak.

Smørifik den eldre

Med same Vestmannen skulde gå til prentings, fekk me frå Norsk Barneblad eit dagferset høfte av «Smørifik den eldre», so langt me veit er det tridje høfte i ein serie som Norsk Barneblad med rette kalmar «Klassiske Seriesoger».

I høfet finn me Smørifik-episodar frå åri 64-66, ukjende for unge leserar, vil me tru. Og um me ikkje reknar reint gale, vil mange eldre leserar ha stor moro av å friska upp att kjennskapen til ein Smørifik som sant nok er kalla den eldre, men som endå er like ung.

Dei utvalde tekstene er skrivne av Johannes Farestveit og meister for teikningane er Solveig Muren Sanden som bæk gjennom eit årelangt og vellukka samarbeid var med på å gjera denne teikneserien like vidkjend som kjær — ja, nær sagt makelaus millom norske teikneseriar. Bladstyrar Olav Norheim er andsvarleg for utvalet, og me meiner han hev komers godt ifrå uppgåva.

Forlaget upplyser at dei fyrste hefti i Klassiske Seriesoger slo godt til, og det skulde undra oss um ikkje dette siste heftet fell likso godt i smak. Me må berre

Til side 8

HØGRENTEKONTO *for alle*

Nytt, godt tilbod frå
Vestlandsbanken
11% rente, 6 gebyrfrie uttak pr. år

Ingen krav til sparesum eller sparetid

VESTLANDSBANKEN

Fra side 7

uppmoda lesarane våre um å kjøpa heftet — anten til glede for seg sjølv eller til gave for dei yngste i huset.

Jarl

God og rimeleg mat
får du på
Kaffistova til Ervingen
Torggården, Strandkaien 2, 5000 Bergen

Spennande og
engasjerande
lesestoff for
gutar og
jenter!

Norsk Barneblad er bladet med teikneseriar, forteljingar, reportasjar, brevvenner, matoppskrifter, kjøp og sal, natur og dyr, hobbystoff og mykje meir.

Norsk Barneblad er bladet som kjem beint heim i postkassa — to gonger i månaden.

Send meg Norsk Barneblad:
 1 år kr 98,- 1/2 år kr 55,-
 1/3 år kr 39,-

Namn:

Adr.:

Postgiro 5 14 22 11 — tlf. (034) 16 488
3250 LARVIK

Norsk Barneblad

NYE BØKER FRÅ NORSK BOKREIDINGSLAG

Jostein Krokvik: KJETTARORD UM NORSK MÅLALKYMI

Sprakande frisk debattbok um målstrid og språkpolitikk og målalkymistar. Les um målblandarar som spådde gale, og um mål som lever etter at det vart dømd til dauden for 50 år sidan! Hefta kr. 48,-.

Olav Nygard: DIKT I SAMLING

100-års minneutgåva um skalden frå Modalen. Med etterord av Conrad Clausen. Umslagsteikning av Ottar Wiik. I band kr. 145,-.

Ivar Kleiva: GULATINGET — TINGSTADER OG LOVVERK

Ei forvitneleg historisk utgreiding, med bakgrunn i soga um Noregsveldet. Kr. 120,-.

Egil H. Lehmann: HELSERÅD FOR KVARDAGEN

Ei artikkelsamling um ålmenne medisinske spursmål. Ei gávebok til tilbodspris. Hefta kr. 29,-.

Alfred Andersen: SALTSILD OG SALMEVERS

Ei fargerik og livfull skildring av tilhøvet millom bymann og stril for ikking 50 år sidan. Eit kulturbilete frå havkanten. Hefta kr. 80,-. I band kr. 95,-.

Ingebjørg Sandstaa Sandvin: KVAR DAG ER EI GÁVA

Ei intim og endefram skildring av krigsår og fredstid i Indre Hardanger — soleis som ei sydama upplevd det. I band kr. 100,-.

Halldor O. Opedal: MAKTER OG MENNESKE XIII

Til 90-årsdagen åt folkeminnegranskaren og målmeisteren Halldor O. Opedal kom dette 13. bandet i folkeminneserien ifrå Hardanger, der m.a. gamle brudlaupsskikkar hev eit stort rom. Hefta kr. 90,-.

Halldor O. Opedal: MAKTER OG MENNESKE XIV

Nytt band i serien folkeminne ifrå Hardanger. Ei samling der handlingshumoren hev ein breid plass. Hefta kr. 90,-.

Hjå bokhandlarane

NORSK BOKREIDINGSLAG

Postboks 2672, 5010 Møhlenpris-Bergen

Personkortet til sparebankane

**Kortet dei
snakkar om!**

Bruk det som betalingsmiddel i Noreg og verda elles. Bruk det som kredittkort. Bruk det til å ta ut kontantar doget rundt i Noreg og elles i verda.

Personkortet kjem langt pa veg i staden for kontantar og sjekkar — det finst ikkje noko anna kort på marknaden i dag som kan brukast pa så mange matar.

Alt du treng

SPAREBANKEN VEST